

НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ЦИВІЛЬНОГО ЗАХИСТУ УКРАЇНИ

ЕКОЛОГІЧНІ ВИКЛИКИ ТА ІННОВАЦІЇ ЗАХИСТ ДОВКІЛЛЯ У СУЧАСНОМУ СВІТІ

Матеріали всеукраїнської науково-практичної інтернет-конференції

Черкаси

**НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ЦИВІЛЬНОГО ЗАХИСТУ УКРАЇНИ
МІНІСТЕРСТВО ЕКОНОМІКИ, ДОВКІЛЛЯ ТА СІЛЬСЬКОГО
ГОСПОДАРСТВА УКРАЇНИ
НАУКОВО-ДОСЛІДНА УСТАНОВА «УКРАЇНСЬКИЙ НАУКОВО-
ДОСЛІДНИЙ ІНСТИТУТ ЕКОЛОГІЧНИХ ПРОБЛЕМ» (УКРНДІЕП)
КП «САНЕПІДСЕРВІС»
ТОВ НТВК «УКРАЇНА»**

*Навчально-науковий інститут
інженерної та спеціальної підготовки*

*Екологічні виклики та інновації.
Захист довкілля у сучасному світі*

*Матеріали
Всеукраїнської науково-практичної інтернет-конференції*

5 листопада 2025 року

*Черкаси
2025*

природно-заповідного фонду за участю фахівців провідних наукових установ України з метою встановлення їх актуальної цінності та розміру збитків.

Підриг греблі Каховського водосховища окупаційними військами, одного з найбільших водосховищ не лише України, а й Європи, вже порівнюється експертами з Чорнобилем. Це найбільша техногенна катастрофа за останні десятиліття [3].

У цьому контексті важливим є питання правового врегулювання, компенсації довкіллевих збитків, моніторингу та участі громадськості.

ЛІТЕРАТУРА

1. Доповідь про стан навколишнього природного середовища в Харківській області у 2023 році. Харківська обласна військова (державна) адміністрація. Департамент захисту довкілля та природокористування. URL: https://kharkivoda.gov.ua/content/documents/1285/128411/Attaches/regionalna_dopovid_2023_harkiv.pdf (дата звернення: 19.10.2025).

2. Природа та війна: як військове вторгнення Росії впливає на довкілля України. Екодія. URL: <https://ecoaction.org.ua/pryroda-ta-vijna.html> (дата звернення: 19.10.2025).

3. Губарева В. Підриг Каховської ГЕС. Якими будуть наслідки для довкілля? Ukraine War Environmental Consequences Work Group. 2023. Вип. 14. URL: <https://uwecworkgroup.info/uk/explosion-of-the-kakhovka-hydropower-plant-what-are-the-environmental-consequences>. (дата звернення: 19.10.2025).

УДК 504

РУЙНУВАННЯ ПРИРОДНИХ ЕКОСИСТЕМ УНАСЛІДОК БОЙОВИХ ДІЙ В УКРАЇНІ

Дідовець Ю. Ю., PhD, викладач,

Степанчук С. О., ст. викладач

Національний університет цивільного захисту України

З початку 2014 р. по теперішній час війна росії проти України спричинила масштабні екологічні наслідки, що призвели до руйнування природних екосистем, втрати біорізноманіття та погіршення стану навколишнього середовища. Воєнні дії спричиняють катастрофічний вплив на всі компоненти довкілля. Під час вибухів відбувається не лише руйнування верхнього шару ґрунту, а й його сильне ущільнення під дією вибухової хвилі та забруднення важкими металами, залишками вибухових речовин і продуктами горіння [1]. Це призводить до зниження водопроникності, погіршення аерації та зменшення активності ґрунтових мікроорганізмів. Ущільнені ділянки втрачають здатність до природного відновлення, що ускладнює ріст рослин і

прискорює ерозійні процеси. Значні площі придатних земель для сільськогосподарських призначень перетворюються на деградовані території, непридатні для їх подальшого ведення. Вода зазнає інтенсивного забруднення токсичними сполуками. Бойові дії та підриви гідротехнічних споруд спричиняють зміни русел річок, підтоплення або, навпаки, пересихання ділянок заплав. Руйнування берегів і водопропускних споруд змінює напрям течії, впливає на швидкість водного потоку, що призводить до втрати природних біотопів і деградації водних екосистем. Такі зміни формують нові техногенні ландшафти, порушують баланс між поверхневими та підземними водами, а в деяких регіонах створюють осередки вторинного засолення ґрунтів. Атмосферне повітря також зазнає впливу у результаті детонації боєприпасів та пожеж викидається чадний газ, оксиди азоту, сірки, діоксини, що спричиняють локальне та регіональне забруднення [2]. Лісові масиви, степи й луки в результаті ведення бойових дій зазнають неповоротних змін, що веде до втрати середовищ існування багатьох видів рослин і тварин, зокрема тих, що занесені до Червоної книги України. Руйнування екосистем унаслідок війни має довготривалий характер і вимагає системного підходу до відновлення довкілля. Серед пріоритетних завдань – проведення розмінування, рекультивації деградованих земель, моніторинг стану ґрунтів і вод, відновлення лісових і степових біотопів. Міжнародна співпраця та залучення наукового потенціалу України є ключовими для подолання наслідків екоциду та збереження природної спадщини держави.

ЛІТЕРАТУРА

1. Дідовець Ю.Ю. Технологія рекультивації земель місць знешкодження боєприпасів: PhD: 18.183. Черкаси, 2025. 144 с.
2. Guilbaud M. The Environmental Impact of an Explosion. White Paper. Geode, 2020. 43 с.

УДК 613.67, 355.6

ВОЄННИЙ ВПЛИВ НА ПРИРОДНІ ЗАПОВІДНИКИ УКРАЇНИ

Землянський О. М., канд. техн. наук, доц.

Яценко О. А., канд. економ. наук, доц.

Національний університет цивільного захисту України

Війна в Україні завдала і продовжує завдавати значної шкоди навколишньому середовищу. Внаслідок бойових дій у довкілля потрапляє велика кількість шкідливих та токсичних речовин, що спричиняє забруднення та створює серйозну загрозу для життя і здоров'я населення.

Особливої уваги потребує вплив воєнних дій на території природних заповідників, оскільки вони є основою біологічного різноманіття й потребують